

היכוננו לגיליון ה-200!

גיליון מס' 199

כניסת שבת:
ירושלים: 18:31
ת"א: 18:47
חיפה: 18:39
באר-שבע: 18:49

יציאת שבת:
ירושלים: 19:43
ת"א: 19:46
חיפה: 19:46
באר-שבע: 19:45

יריית פתיחה / אישי פרי

הספרים של העם היהודי העוסק בבריאת העולם? כנראה שלא. אך המסר העומד מאחור הוא הנדרש: קילוף צביעות האומות בהדיפת הנחת-היסוד שלהם בשאלת: מה-הם "ערכים"!

תכניסו טוב טוב לראש: ערכים שבדו האומות או אישים בכלל, אינם בעלי צדק אבסולוטי. תמיד מהולים המה בנגיעות ואינטרסים צרים. מטבע הדברים, גם לא יחזיקו מעמד מול דילמות קשות שיאיימו על מעמדן.

"...ערכים" של האומות,

אלו ערכים של בדיחה; נעים ונדים למי המצב-רוח התורן. אין בהם שמץ של נקיות, של אובייקטיביות. הלא נולדו מתוך קפריזות רגעיות.

הם דוגמת אלו שקידשו את ההומאניות לפוצע - תוך נטישה וולגרית חסרת צלם של המתבוסס בדמו - - -

"ערכים" של האומות, הם דוגמת אלו שקידשו את ההומאניות למנוול הפוצע - תוך נטישה וולגרית חסרת צלם של המתבוסס בדמו. זוהי ה'הומאניות' הגרמנית בשידור חוזר. חמלה? רק לצד הנכון. העולם, הוא זה שמקדש את הסעד - אבל כאמור, רק כלפי הצד הנכון, שהוא אוהב. לצד השני, גם אם נאנק, הוא יירק בפרצוף. בחילה.

1. הומאניות או גרמניות?!

מה בין ערכים שבדו אומות מליבם לבין ערכי אמת - שלא יימוטו מול שום גל? ובמילה ממוקדת: מה בין צידוק לצדק? התשובה בפרשה:

"צדק צדק תרדוף", פוקדת התורה, "למען תחיה וירשת את הארץ". כל מתבונן לבטח יתמה: מה ההקשר בין השניים; כלום מדוע רדיפת הצדק מביאה לירושת הארץ? מה בין שמיטה להר סיני? נקדים:

"ליסטים אתם!", מטיחים אומות העולם, כלפי עם הנצח הדורך על רגבי הארץ המובטחת. ותשובת העם היהודי, זו שמופיעה ברש"י בראשית הפרשה:

שאלת תם: האם כלל מדברת אל אומות העולם טענה יהודית מבית המדרש נוסח "הוא בראה, והוא נתנה לנו"?! ובכלל: כלום טענות סרק ומדנים של אומות קנטרניות צריכות לקבל יחס דווקא בפתח ספר

השבוע בגליון:

4

סליחות בחילונית:
אישים 'ירושלמיים' מנתחים תופעת 'סיורי הסליחות'

ישראל, אזעקה:
הקשר בין האזעקה לשופר

3

"והעולם שותק":
לדמותה של מוסריותו הצבועה של העולם!

חיזוק ב'חסד ורחמים':
כשהניצוץ היהודי מתעורר בסליחות

3

הגיליון י"ל ע"י:

"מכון בלבבי - יהדות מלב אל לב"

גיליון "פרשניית השבוע" - לאנשים שחושבים קצת יותר.

עורך ראשי: אברהם ישראל פרידמן ומשפחתו. יועץ תוכן: יצחק העברי. לקבלת הגיליון - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867. להנצחות פנה לפל: 0527697719

1

לקבלת הגיליון במייל - שלחו בקשה ל: abyisrael@gmail.com

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

לא-פלא, קוראים יקרים, שרעיון זה מקבל תהודה כה משמעותית עד שנזקק הוא להיכתב ולהיחרט דווקא בהקדמת התורה כולה. זה לא אומות העולם שמעניינים אותנו, אלא משמעותה של תורה הקובעת מוסריות אמיתית ונוקבת, נטולת פשרות ועיגולי-פינות. ערכים של תורה, נכתב כאן כבר בעבר, הם מתכון לחיים אלמנטאריים שפויים. חיי המתירנות של ישראל המסוחררת, לא מותירים הרבה אופציות כדי להישאר שפוי במיטב, על כל המשתמע מכך.

דווקא כאשר התורה מספרת על בריאה, אפרורית ומגושמת, יש לה מה לומר בהקשר לאופייה היהודי של זו. כאומרת הייתה: **מבלעדי הערכים, גם בריאה לא תהיה כאן.** זהו "ספר הישר", בלשון חכמינו.

"צדק צדק", מחדד הרבי מסלונים בספרו 'נתיבות שלום', הוא האמת שבאמת. זו הנקייה ללא רבב. זו שלא הוטל בה כתם אנושי. שנקייה ממגע יד אדם. כי האמת שחקקה האדם כתוצאה מהחלטתו הוא, מסביר הרבי, היא אמת צבועה ומזויפת. לא מזוקקת.

אמת שכזו, מדגיש הרבי, לא יכולה להיווצר על ידי בן תמותה. רק על ידי יוצר האדם ומחוללו, האלוקים. רק הוא יכול לקבוע אמת צלולה מהי.

דוגמא, ברשותכם: הלכה פסוקה למדנו: מותר לשנות ולהגיד דבר כזב, מפני השלום. אז נשאל עצמנו: אדם אשר נהג כן - כיזב או אמר את האמת? התשובה, באספקלריה היהודית, הנה ברורה כשמש: אכן דיבר האיש אמת. כן, אמת. כי כשנדרש האדם לשנות בלשונו מפני השלום, הרי שכאן זוהי האמת. זוהי דמותה ואלו הם פניה.

כי האמת, היא מה שיידרש האדם לבצע. לא מה שהכללים היבשים מכתבים לו לעשות.

זהו ההקשר המופלא בין ה"צדק צדק תרדוף" ל"וירשת את הארץ". שכן, כאמור, ה"צדק צדק" - האמת שבאמת - היא התשובה המוחצת לסניטת העולם על עושק הארץ המובטחת לנו. היא המענה הבסיסי לאותם הטחות צדקניות וטהרניות. היא הבסיס המוסרי אתו אנו משיבים את פני העולם הנזעם.

אנו מזכירים לעולם מהי מוסריות אמתית. צלולה. זכה. מזכירים לו את **מינכן 1938 או את סוריה 2013, אז "העולם שותק"**. הצדקנות הצבועה זועקת מדם הילדים הספוג באדמה. כן, אלו דווקא אותן אומות החשות שוטרי המזרח התיכון הקובעות לעולם מהן אמות-מידה מוסריות, ומהו הקו האדום בתחום לפיו ינועו אנשיו. הקשיבו ישראלים, הקשיבו!

בגדר מצוות שמיטת הקרקע [ד]

בשבוע שעבר הבאנו מעל בימה זו את דברי הרמב"ם בהלכות שמיטה ויובל, בפרק ג' הלכה א', שם נוקט הרמב"ם בלשון הבאה: עבודת הארץ בשנה שישית שלושים יום סמוך לשביעית אסורה הלכה למשה מסיני, מפני שהוא מתקנה לשביעית. וביארנו דין לכאורה תמוה זה, כי ניתן יהיה להסביר זאת - בשני הגדרות של מצוות השביעית, אולם העירוני רעי לבית המדרש כי אמנם דברים יפים המה (וראה במנחת חינוך סוף מצווה שכ"ו שכתב כדברים הללו) אולם אין הדברים עולים יפה בדברי הרמב"ם עצמו.

זאת משום, שהרמב"ם אינו עוסק בנטיעה ערב שביעית - אז היבול צומח ומשביח בשביעית עצמה, כי אם בחרישה ערב שביעית - אז היבול רק מוכן לזריעה בשביעית, אולם הכשר זה לא משביח את הקרקע אקטיבית כל ועיקר, ומטעם זה אין אפוא מקום לדון בזה כלל מצד הגדרות מצוות שביעית. אכן, גופם של דברי הרמב"ם בהחלט צריכים עיון: אילו נקט שדרכי המש"ם מסיני אסור לחרוש ערב שביעית ל"יום (וכדברי הגמרא מועד קטן ד, ב) מדוע הוצרך לטעם זה של "מפני שמתקנה לשביעית"? ובכלל: מה עילה זו של "מתקנה לשביעית" לאסור חרישה ערב שביעית; הלא תיקון זה אינו נעשה בשביעית ואין וכל קשר לימים אלו!

ונראה לבאר זאת לאור מה שנקטנו בדעת הרמב"ם כי גדר מצוות שביעית הרי היא כשבת, וכלשונו "לשבות". ומעתה אמור, שגם דין תוספת שביעית טרם תיכנס השנה השביעית - דומה הוא אפוא בהגדרתו לדין תוספת שבת במסגרתו מקדים האדם את כניסת השבת.

וייראה כי הגדרת השביעית שחלה בתוספת של ה' יום הינה שכל עבודה שייכת לשביעית אסורה, וביחס לכך הרי שעל השישית חלה קדושת שביעית. ומעתה ייראה, שזוהי הגדרת האיסור של "מתקנה לשביעית" ששורשה בהלכה משה מסיני. דהיינו - שהעובדה שיש כאן מלאכה שמהווה תיקון לשביעית הרי שבשל כך, גם החרישה דהשתא נחשבת לחלק בלתי-נפרד מהאיסור של הזריעה העתידה בשביעית, וביחס לכך יש אפוא חלות איסור שביעית על האדם כבר כעת. וזוהי תחילת חרישת שביעית. המשך יבוא.

ישראל, אזעקה!

פעם, נדרשים היו מעוררי הלבבות האלוליים למשול משלים כדי להמחיש את טיבו ומהותו של השופר. בעידן של 'צבע אדום', זה נהיר לכולם:

כשהיינו זאטוטים היינו נבעתים מיללת האזעקה כשלעצמה. בהישמע קולה העולה-יורדת מיד היינו נסים במהרה למקלטים. כי היא, היללה, גרמה לנו להיאחז אימה.

היום, כשבגרנו, פני האזעקה השתנו. במקום להיבהל הימנה, נבעתים אנו ממה שהיא מסמלת; מן ההכרזה שלה כי טיל חמאסי איום עושה את דרכו המהירה לחולל חורבן אימים.

קול השופר האלולי בוקע ונשמע היטב מתוך בתי הכנסת. כשהיינו ילדים, הוא סימל בעינינו את העיתוי: חודש אלול הגיע. ואולי, אם תרצו, תכונה יהודית משמעותית יותר בשטח. פנינו היהודיות לא כתמול שלשום. אווירה אחרת, יהודית יותר, אופפת את האוויר.

אולם, משבגרנו, פני השופר השתנו: מצליל אלולי, הפך הוא לקול אזעקה מבשר אימה. להתראה מפני הבאות. כפי שכותב הרמב"ם הוא משמיע קול רועם ממרומים: "עורו ישנים מתרדמתכם". הוא מבקש שנשוב בכל לבב אל ה'.

ישראל, אזעקה!

נקודה טובה.

הניצוץ בוער ב'חסד ורחמים'

ר' מושי ארמוזה, גבאי בית הכנסת 'חסד ורחמים' ברחוב רבי אריה בשכונת נחלאות, כבר מביע תכונה רבה.

בימים הקרובים כבר ייחל שאונו של חודש הרחמים והסליחות, וכאן, בבית הכנסת הפותח את שכונת נחלאות, ייחלו באמירת הסליחות בשעה - אל תפרכסו - 4 לפנות בוקר. "אנחנו לא נדים כי-הוא-זה מדברי ההלכה", הוא אומר לי השבוע. "זו שעת אשמורת הבוקר אשר נקבעה לאמירת הסליחות".

הרמוזה מבטיח לקבל כל אורח בחום ואהבה. ולדבריו, הדבר כבר חולל מהפכות.

מהפכות - במה דברים אמורים?

"אני יכול לספר לך על לא מעט אנשים, חילוניים 'למהדרין' שהגיעו לכאן כתיירים כדי לראות את הסליחות והתחזקו רוחנית עד ששבו בתשובה כליל. אני לא יכול לומר לך שמות - מפני צנעת הפרט".

רחוקים - יבואו?

מידי אלול מפציצים להם חובשי כיפת השמיים או כיפה לבנה מאולתרת והם משוטטים בשכונות הירושלמיות כדי לטעום מהווי האלולי של סליחות. ישראל פרידמן הציג בפני אישים ירושלמיים את השאלה הקשה: האם מדובר בפולקלור בעלמא - או שמא בצימאון יהודי כנה? * "חטאנו לפניך, רחם עלינו"

הרב אברהם ישראל גליס - איש ירושלים:

"אני, התוודעתי לתופעה הזו של 'סיורי סליחות', אם כי אנחנו, במגזר החרדי, ואני בתוכם, לא עושים 'סיורי סליחות'. אנחנו מבקשים סליחות. אנחנו שם בפנים. 'סיורי סליחות' זו תופעה חילונית, של אנשים חילוניים. אינני שופט את ישראל. ישראל קדושים הם, ולכן לאנשים שכאלו זה אולי דבר מבורך. אם ייצא להם משהו רוחני תועלת באמצעותם, ולא-אחת זה גם קורה, מה טוב ומה נעים."

הרב אפרים לוי - איש ארכיון ועד העדה הספרדית:

"תלוי איך מסתכלים על זה. אני טוען תמיד שדבר שהוא חצי טוב - עדיין הוא יותר טוב מאשר כלום. אני מעריך שהאנשים שפוקדים את ירושלים בימי הסליחות הם אנשים מהשוק של אביתר בנאי, הזמר הישראלי ששב למקורות, ולכן ייתכן בהחלט שמדובר בתופעה שהיא יותר מאשר פולקלור. בידועני, שמהנזכרים ישנם כאלו שחיו בשכונת נחלאות בימי טל ילדותם והם מבקשים להנחיל לבניהם מושגים שהיו נחלתם בעבר. אם אכן כך, זה וודאי דבר מבורך."

ר' מוני ארמוזה - גבאי בית הכנסת 'חסד ורחמים' - שכונת נחלאות:

"גם אם ישנם שמגיעים לבית הכנסת שלנו מתוך פולקלור, זה לא אכפת לי. במציאות הם חווים חוויה יהודית. אפילו אם הם בוהים בשעת הסליחות. עם זאת, אני מתנגד ל'טיולי סליחות' במסגרתם משוטטים האורחים שעה-שעתיים ברחוב וטורדים מנוחת השכנים."

ר' אלי לינקר - מדריך 'סיורי סליחות' בירושלים:

"השילוב של געגוע לחוויה רוחנית שחלק מהאנשים חוו בילדותם, ושאיפה לחוויה דתית יהודית של אנשים שהיו רוצים לחוות חוויה כזו ועדיין לא חוו הוא זה שמייצר בשנים האחרונות את החיפוש הרוחני שמוצא ביטוי ביצירות תרבותיות, מוזיקה, ספרים, וגם סיורים ללב התפילה היהודית העתיקה. צריך לזכור כי רבים, גם אם לא יודו בכך, חשים כי עלייה לרגל לירושלים היא, כפי שכבר ציינתי, הכנה מצוינת לימים הנוראים - ימי הדין והרחמים, ואמצעי חשוב לחיזוק הקשר לבורא עולם ולצבירת זכויות".
כך או כך, גם השנה, ככל הנראה, השכונות הדתיות בירושלים יתמלאו בחצות ליל במסירי מחפשי-דרך. ברוכים הבאים לכולכם.

ירושלים של אלול/ אבישי פרי

שאון אלול כבר אופך את האוויר. בשפתו הפיוטית הקסומה ושובת-הלב מתאר אבישי פרי את אלול הלילי בסמטאות ירושלים עיר מלוכה

קול תפילה חרישית
עזור נא לי אלוקי להתחיל מבראשית

קול דודי דופק בשער
מבקש פתחי לי, היה נעור

וגם יהודים של כיפה לבנה, יהודים תמים
מגיעים ל'סליחות' כמהים, גם טועמים

מבקשים לטעום מהכיסופין והזכות
ללקט אולי עוד איזו זכות..

ובכותל, שריד מקדש, תכונה גועשת
יהודים מפילים תחינה נרגשת

מבקשים לפתוח שער הרחמים
לפתוח שער לימי הוד מרוממים

ירושלים של אלול, היא של מעלה
אוויר מתוח אופף אותה, אוויר נעלה

אלוקים, הבט נא,
הסכת לרימוני עם ישראל, עם נד ונע

ראה הכמיהה, הערגה
לקט דמעות השתוקקות וגעגוע

מילה בתפילה

באורי תפילה

סוד ערבות התורה

אחת שאלתי מאת ה' וכו' שבתי בבית ה' כל ימי חיי, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו (מתוך תפילת 'לדוד ה' אורי וישעי')

תמיהה נודעה בשערים היא: שלושה בקשות נשנו כאן: "שבתי בבית ה', לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו", ומדוע פותח דוד ב"אחת שאלתי"? תימה! ברם, נראה כי שלושה מכוונים לאחד ונסביר: כבר חקק בקרבנו בהקדמת ספר 'אגלי טל' כי ערבותה וטעמה של התורה, אינה עוד יתרון הכשר, אלא חלק אינטגרלי ממצוות תלמוד תורה. (וזהו שאנו מייחלים ומתפללים מידי בוקר 'והערב נא'). מעתה מתברר, כי "שבתי בבית ה'" ו"לחזות בנועם ה'" - זוהי יחידה אחת וכי זה בלא זה אי אפשר.

לאור זאת נוכל גם לשפוך אור על המשך השתוקקותו של נעים זמירות ישראל: "ולבקר בהיכלו". היינו - שכאשר אדם מסתופף בבית המדרש תדיר והוא זוכה להתמלא עונג מחדוות התורה, הרי שלעולם לעולם לא ישלוט בו הניווון. אדרבה - יחוש רעננות מתמדת. כי צימאון הרוחני רק יתרבה. מידי יום יחוש חידוש נוסח "ולבקר בהיכלו" - - -